

[Ebba Strange]

Hverken ministeren eller jeg behøver at holde grundtvigske foredrag for hinanden om, hvordan de opstod, hvad det egentlig var, de elever gerne ville være fri for, da man startede hele bevægelsen. Den har været så værdifuld, og jeg er en varm tilhænger af den. Men jeg synes, situationen er en helt, helt anden, når vi har med unge mennesker at gøre, der skal ind og have en erhvervsuddannelse.

Og nu kan jeg så også forstå, at det handler egentlig ikke så meget hverken om frihed til det ene eller frihed for det andet. Det handler om, at man også skal have det private initiativ ind her. Det er rigtigt, at alle friskoler er opstået på privat initiativ. Det er den eneste måde, man laver friskoler på. Men så vil jeg godt spørge ministeren: Er der noget pres? Har ministeren haft én eller flere eller mange henvendelser fra folk, som virkelig mener, at det er helt nødvendigt, at de får lov at lave en af disse uddannelser på privat initiativ, fordi der er noget i den offentligt støttede skole – det er jo stadig væk selvejende institutioner, vi har med at gøre – som de er utilfredse med? Hvis der virkelig var sådan et græsrodsinitiativ, ville jeg meget gerne se på det, drøfte det og se, hvad det bunder i. Hvad er det, de er utilfredse med i den mulighed, de har i dag?

Jeg skal ikke forlænge debatten med dette spørgsmål. Vi kan vende tilbage til det i udvalget.

Køpke Christensen (FP):

Jeg vil sige til ministeren vedrørende sammenligningen med Det Kgl. Teater, at vi nok alle sammen er klar over, at der er én væsentlig forskel i det, vi her taler om. Jeg mener, det er en nødvendighed, at de unge mennesker får en uddannelse og at de ikke skal skele til økonomien. Så kan man sige, at de bare kan vælge det offentlige system. Men jeg tror ikke, ministeren mener, at der ikke skal være en frihed til at vælge, hvilken skoleform man ønsker at gå ind i, uden skelen til økonomien. Derfor forstår jeg ikke rigtig den sammenblanding.

Jeg vil godt sige, at hvis man virkelig skal have den reelle frihed, kan der ikke forekomme opkrævning. Som jeg sagde i min ordførertale, er vort grundlæggende syn, at man skal have den frihed uden skelen til økonomien, dvs. at man kan vælge den skoleform, man nu ønsker.

Jeg ved ikke, om ministeren glemte at svare på mit spørgsmål om, at amtskommunernes eventuelle besparelser vedrørende disse anskaffelser af nødvendige lærebøger, dem vil ministeren ikke søge hjemtaget efter bestemmelsen om det udvidede totalprincip. Jeg vil gerne spørge ministeren endnu en gang: Det kan da vist ikke være ministerens oprigtige mening?

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jo, det er det, for jeg er sådan en venlig sjæl, der synes, at vi skal skille penge og pædagogik. Hertil kommer, at jeg lagde meget vægt på de vanskeligheder, jeg havde haft med at skabe enighed med Amtsrådsforeningen omkring dette her. Det siger sig selv, at netop den formulering var med til at berolige Amtsrådsforeningen, for jeg turde jo ikke komme til Folketinget med sådan en sag, hvis jeg ikke havde fået alle parter taget i ed og fået alle parter til at støtte den.

Med hensyn til hvad friheden skal bruges til, og hvad det er, man bliver fri for, vil jeg sige, at når vi ser på de private grundskoler, så har vi dér en meget løs målstyring; derfor er der overordentlig meget frihed for de private grundskoler. Når vi ser på de private gymnasier, har vi en meget kraftig målstyring, idet man skal opfylde nogle eksamenskrav til punkt og prikke i alle fag for at kunne kalde sig et gymnasium og for at kunne uddanne studenter og hf'ere.

Når det gælder erhvervsskoler, ligner det mere gymnasierne end grundskolerne. Men hvis man ser bekendtgørelsen for gymnasiet, for højere handelseksamen og for højere teknisk eksamen, vil man kunne se, at disse bekendtgørelser langt fra holder sig til det, der har med de faglige mål at gøre. Der står alt muligt andet, også alt muligt andet, som man her i Tinget er meget optaget af. Det er alt det andet, som ikke direkte har med målet at gøre, der for frie institutioner kan løses op for.

I øvrigt har jeg tit opfordret de private gymnasier til at udbede sig noget mere frihed, og det vil de gerne. At der så ofte sker det, at når de private gymnasier siger: Kunne vi ikke få den og den frihed, så sker der ofte det, at de offentlige gymnasier så kommer og vil have den samme frihed – og får den. Og det er da